

AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK LEGFELSŐ BÍRÓSÁGÁNAK DÖNTÉSEIBŐL

A VÁLASZTÓJOGOSULTSÁG ELLENŐRZÉSÉRŐL

Az Egyesült Államok Legfelső Bírósága április 28-án hozott döntést a választók azonosítását szabályozó Indiana tagállamban elfogadott törvény alkotmányosságáról.¹ A 2005-ben született, de csak most hatályba lépő törvény – az eddigi tagállami szabályozási gyakorlattól eltérően – fényképes igazolványt követel meg a szavazáshoz. A szabályozás ellenzői szerint ez a választójog alkotmányellenes korlátozást eredményez, mert a választópolgárok egy része (Indianában a törvény meghozatalakor körülbelül 43.000 fő, a választásra jogosultak 1%-a) nem rendelkezik ilyen igazolvánnyal, és nehézséget okozna nekik a beszerzése.

Az alkotmányellenesség megállapítását az egyes választói csoportokat képviselő civil jogvédő szervezetek mellett a Demokrata Párt is kérte. Az amerikai legfelső bírósági gyakorlatban ritka ügynevezett *facial challenge* útján kifogásolták a szabályozás alkotmányosságát. Ebben az esetben arról kell meggyőzni a bíróságot, hogy a törvény bármilyen elképzelhető alkalmazása alkotmányellenes lenne, mert a normaszövegnek nem lehetséges alkotmányos értelmezési tartománya. A hatalommegosztás elvét meglehetősen szigorúan értelmező amerikai rendszerben a bírósági eljárás alapvetően konkrét, a normaértelmezés eredményeként („*as applied*”) már beállott, egyedi sérelmek orvoslására szolgál. Ugyanakkor választójogi ügyekben elfogadottabb a normaszöveg alkotmányosságának vizsgálata, mivel a választási eredmény utólagos bírósági felülbírlata meginathatja a politikai rendbe vetett bizalmat, és – ahogyan azt a Bush kontra Gore ügy példázza – a bíróságot is rendkívül közel viheti a politikai logikájú döntéshozatalhoz. A Legfelső Bíróság többsége a normaszöveg alkotmányellenességét állító („*facial challenge*”) indítványnak nem adott helyt, de nyitva maradt a lehetőség, hogy egy későbbi ügyben, a támadott szabály alkalmazásának és elégséges bizonyítéknak a tükrében újra megvizsgálják az indianai törvényt (és más, ahhoz hasonló tagállami szabályokat). A kilencből hat bíró értett egyet azzal, hogy a törvényt – az indítványokban megfogalmazott okok miatt – nem lehet alkotmányellenessé nyilvánítani,

három bíró volt ellenkező véleményen. Ugyanakkor a bíróság mindkét oldalon rendkívül megosztott volt a következtetést alátámasztó indokok tekintetében.

A *lead opinion*ot, a „bíróság fő véleményét” író Stevens bíró indokolásához csak Roberts főbíró és Kennedy bíró csatlakozott, míg a törvényt szintén alkotmányossá nyilvánító Scalia bíró véleményéhez – kevéssé meglepő módon – Alito és Thomas bírák csatlakoztak. Egy különvéleményt Souter bíró jegyzett Ginsburg bírónővel, egy másikat pedig a pragmatikus felfogásáról ismert Breyer bíró írt, lényegében azonos elvi alapokon. A döntés indokolásának 3:3-as aránya azzal a következménnyel jár, hogy a törvényt alkotmányossá nyilvánító egyik indokolás sem kötelező a jövőben tárgyalandó ügyekben.

Az indianai törvény politikailag különösen kérdéses szabályoz. Nem véletlen, hogy a tagállami törvényhozásban minden demokrata párti törvényhozó ellene, a republikánusok pedig mellette szavaztak, holott a teljes egészében pártos döntéshozatal ritka az amerikai államokban. A Legfelső Bíróság ugyanakkor nem egészen a politikai-ideológiai határvonalak mögé sorakozott fel. A liberális Stevens bíró indokolásához a bíróság konzervatív elnöke és a gyakran a „mérleg nyelveként” szereplő Anthony Kennedy csatlakozott. Azzal, hogy Stevens kifejezetten fenntartotta a későbbiekre további bizonyítékok figyelembevételének lehetőségét, a kisebb rosszat választotta.²

A szabályozás politikai indoka minden bizonnyal az (is) volt, hogy a fényképes igazolvánnyal nem rendelkezők rendszerint demokrata párti szimpatizánsok. Azaz elképzelhető – ahogy Barker bírónő az alsóbíróság ítéletében meg is állapította –, hogy a törvénnyel a demokraták szavazatokat vesztenek, tehát a republikánusok nyernek. Ugyanakkor ezt egyetlen bíró sem tekintette az ügy eldöntése szempontjából relevánsnak, attól eltekintve, hogy Richard Posner – az ügyet másodfokon elbíráló tanács (*Court of Appeals for the Seventh Circuit*) tagja – emiatt fogadta el a Demokrata Pártot perbeli félnek.³

A legfelső bírósági gyakorlatban a választójogot korlátozó szabályok alkotmányosságát nem a legszigorúbb alkotmányos teszt, a szigorú vizsgálat tesztje („*strict scrutiny test*”) alapján ítélik meg, legalábbis akkor nem, ha a törvény nem diszkriminatív, és

ésszerű abban az értelemben, hogy választói minőséghez kötődik.⁴ Ezekben az ügyekben a bíróságnak esetenként kell mérlegelnie, hogy a korlátozás nem volt-e túl súlyos az állam által igazolásával felhozott különös érdekekhez képest. Scalia bíró precedensolvastata szerint a nem a szigorú vizsgálat alapján megítélt ügyekben ugyanakkor egészen enyhe felülvizsgálati mércét kellene alkalmazni. E mérce alapján a választójog nem nagyon súlyos korlátozása esetén a „fontos szabályozási érdek” elegendő alkotmányos igazolásul szolgál.

A Stevens bíró által jegyzett fő vélemény, miután legalábbis körvonalait jelezte az alkalmazandó alkotmányos mércét, először a törvényhozói szabályozási érdek alkotmányosságáról foglalt állást. Indiana állam szerint a törvény a (a) a választási rendszer modernizálását; (b) a szavazói csalástól való eltérést és a csalás felfedezését; (c) a szavazók választási rendszerbe vetett bizalmának megerősítését szolgálja. A bíróság elfogadta azt az állítást, hogy a jogalkotó az elavult választási rendszert kívánja modernizálni. A jogalkotói „modernizálás” lényegét tekintve abban áll, hogy a fényképes igazolás kiszűri a rendszerből az elhunytakat és azokat, akik már elköltöztek az államból. Ez éppen egybeesik a választói csalás megakadályozásához fűződő érdekekkel, amelyet Stevens bíró önálló jogkorlátozási alapként is elfogadott. A választási eljárásba vetett bizalom kérdését is hasonlóan ítélte meg Stevens, ugyanakkor jórészt csak a csalás kiszűrésére hivatkozott, mint ami emelné a rendszerbe vetett bizalmat.

A fő vélemény a szabályozásból a szavazókra nehezedő teher súlyát mérlegelte a védendő érdekek fényében. Megállapította, hogy a legtöbb potenciális szavazóra nézve a fényképes igazolvány megszerzése nem jelent különösebb terhet, különösen, hogy azt az állam ingyenesen bocsátja rendelkezésre. Mindazonáltal Stevens bíró elfogadta, hogy egyes választói csoportokra viszont különös terhet rak az új törvény: nevezetesen idősekre, akik Indianán kívül születtek, és a fényképes igazolvány alapjául szolgáló dokumentum (születési igazolás) beszerzése anyagi vagy személyes okokból nehézséget okozhat nekik. Hozzájuk hasonlóan a hajléktalanok és a fogyatékkal élő személyek számára az utazás és annak költségei is különös terhet jelenthetnek. Ezt a terhet némileg mérsékli, hogy a törvény ezen esetekre megadja az „átmeneti szavazás” lehetőségét, ami után tíz napja van az illetőnek, hogy vagy beszeresse a doku-

mentumot, vagy a kerületi bírósági hivatalban (*circuit clerk's office*) „esküt” tegyen személyazonosságáról. (A hamis eskü bűncselekmény.)

A párhuzamos véleményt író Scalia szemében ezek mind olyan kérdések, amelyeket a bíróságnak se nem szükséges, se nem indokolt vizsgálnia, hiszen a semleges, az egyenlő bánásmódot tiszteletben tartó választójogi szabályozás felülvizsgálati mércéje alacsony kell legyen. Ezt az is indokolja, hogy a bíróság által vizsgált kérdésben a tagállamok kifejezetten a szövetségi alkotmányból következő hatáskörrel rendelkeznek, és e hatáskör gyakorlását a szövetségi bíróságoknak kevésbé áll módjukban ellenőrizni.

A fő indok, amiért Stevens nem adott helyt a normaszöveg alkotmányellenességét állító indítványoknak, az az volt, hogy a kérelmezők nem mutattak fel *elegendő* bizonyítékot arra, hogy a szavazóknak egy csoportja *olyan mértékű* hátrányt szenved, amely igazolná *az egész törvény* megsemmisítését a felhozott állami érdekek fényében, azaz a különös teher nem állapítható meg. Ugyanis nincsen megbízható adat arra, hogy jelenleg egyáltalán hány ember nem rendelkezik fényképes igazolvánnyal, és arra sem, vajon ténylegesen mekkora terhet jelent egyesekre nézve a szabályozás. A kérelmezők nem mutattak fel egyetlen olyan konkrét példát sem, amely alátámasztaná, hogy a törvény ténylegesen visszatartana egyeseket a szavazástól. Ráadásul mivel a normaszöveg alkotmányosságának („*facial challenge*”) elbírálásakor a törvény alkalmazását elvileg minden érintettre tekintettel vizsgálják, Stevens bíró arra a

következtetésre jutott, hogy csak korlátozott teher állapítható meg, az pedig nem elegendő *per se* a normaszöveg alkotmányellenességének kimondásához.

Ezt a következtetést a különvéleményt jegyző Souter (és a hozzá csatlakozó Ginsburg) bíró a következők miatt tartja elhibázottnak. Először is, szerinte a terhek vannak olyan súlyosak, hogy az szigorúbb felülvizsgálatot indokol. Az utazási költségek és az igazolvány alapjául szolgáló dokumentumok beszerzési költségei bizonyítottan lehetnek olyan magasak, hogy az egyeseket visszatart a szavazástól. Ráadásul a költségek aránytalanul terhelik a szegényeket, az öregeket és a mozgáskorlátozottakat. (Ezekre a társadalmi csoportokra az egyenlő bánásmód sérelmét állító szabályozás vizsgálatok a bíróság nem a szigorú vizsgálat tesztjét alkalmazza.) A fentiek tükrében Souter bíró érvelését inkább úgy lehetne értelmezni, hogy a törvény különösen sújt olyanokat,

AZ ALKOTMÁNYOSSÁGI KÉRDÉS TÁRSADALOMPOLITIKAI MEGÉRTÉSÉHEZ ÉRDEMES RÁMUTATNI ARRA, HOGY A TERVEZETT INTÉZKEDÉSEK A GYENGE POLITIKAI ÉRDEKVÉNYESÍTŐ KÉPESSÉGGEL RENDELKEZŐ CSOPORTOKAT, TÖBBEK KÖZÖTT A LEGÁLIS ÉS „ILLEGÁLIS” BEVÁNDORLÓKAT ÉRINTIK.

akik amúgy is a periférián vannak, és ez a tény az állammal szemben szigorúbb elvárásokat támaszt a szavazati jogot korlátozó szabály alkotmányosságának megítélésekor.⁵

Másodszor, Souter szerint azt kellene vizsgálnia bíróságnak, hogy a komoly terhek („*serious burden*”) jelentős számú egyént sújtanak-e. Ellentétben a fő véleménnyel, Souter az eljárás részévé tett bizonyítékok és a hozzáférhető források alapján megállapíthatónak tartja, hogy az érintett személyek száma legalább a választójogosultak 1%-a, s ez jelentősnek mondható. Souter nem ért egyet a fő véleménynek azzal a megjegyzésével sem, az érintett 1%-ból megállapíthatatlan azok aránya, akik valóban csak nagy nehézségek árán tudnának szavazni az új szabályozás alapján. Souter szerint az érintettek jelentős számához hozzájárul az is, hogy más államok (és a tárgyban született szövetségi ajánlás) Indianához képest többféle hivatalos okiratot fogadnak el az azonosításhoz, vagy egyébként könnyített eljárásban igazolható a személyazonosság (például eskütétel a helyszínen, aláírások összevetése). Souter – bár csupán egy lábjegyzet erejéig – jelentőséget tulajdonít annak is, hogy a terhek különösen a faji kisebbségeket sújthatják, akik több államban végzett szövetségi igazságügyi felmérések szerint jóval kisebb arányban rendelkeznek fényképes igazolvánnyal, mint a fehér többség.

Souter bíró a szabályozással elérendő törvényhozási érdek vizsgálata kapcsán megállapítja, hogy a választások modernizálása és a csalás elleni védekezés érve fedi egymást, tehát nem két külön érv. Elismeri ugyan a csalás elleni küzdelem fontosságát, azonban rámutat: amennyiben tényleg ez lett volna a célja az államnak, akkor nem pont olyan (személyes, és nem levél útján történő) szavazásnál vezet be szigorúbb szabályokat, ahol nem voltak a múltban visszaélések, hanem ott, ahol ilyenek történtek (például a távszavazásnál, valamint a több helyen történő szavazásnál, és amelyeket a fényképes igazolvány bevezetése nem akadályoz meg). Souter számos hivatkozással dokumentálja, hogy a személyes, szavazóhelységben történő csalás a legvalószínűtlenebb, mert azt a legkönnyebb felfedezni –, s erre a súlyos büntetés és a kis haszon (egy többlétszavazat) fényében aligha vállalkoznak sokan. A jogalkotói érdek komolyságát az is megkérdőjelezi, hogy a törvény alátámasztásául hivatkoztak ugyan a választási rendszer modernizációját sürgető, szövetségi szinten született Carter–Baker-jelentésre, ám nem vették át annak a jelen ügyben releváns javaslatát (például az átmeneti időszak bevezetését, amely alatt a jelentés szerint az államnak mindent meg kellene tennie, hogy ellássa igazolvánnyal az azzal nem rendelkezőket). Az a

jogalkotói indok sem meggyőző, sőt önellentmondó, hogy az átmeneti voksot adók (közülük különösen a szegényeknek és a fényképezést vallási okból kifogásolóknak) nem tehet esküt a helyszínen, hanem el kell utazniuk a megyeszékhelyre, annak érdekében, hogy ne növekedjen a sorban állás a szavazóhelységeknél. A törvényhozó szerint ugyanis a szavazásnál különösen visszatartó hatása van a sorban állásnak. Souter rámutat, hogy egyrészt már amúgy is írásos esküt kell tenniük a szavazóhelységben arról, hogy megfelelően regisztráltak választók, azaz nem lassítaná a folyamatot, ha ez az eskü egyben a személyazonosságukról is szólna. Másrészt pedig az, hogy az állam a várakozási idő növekedésétől ennyire tart, mutatja, hogy maga is azzal számol, hogy jelentős azok száma, akik nem képesek nehézségek nélkül beszerezni a szükséges igazolványt.

Hasonló megfontolásokból Souter még kevésbé látja bizonyítottnak a választási eljárás integritására, az abba vetett bizalomra való hivatkozást. Souter végkövetkeztetése az, hogy az állam nem indokolta a szavazati jog súlyos korlátozását. A törvényhozó érveiből éppen az tűnik ki, hogy a törvény célja elsősorban a szegények elriasztása választójoguk gyakorlásától.

Végezetül Breyer bíró egészen rövid különvéleményben csatlakozik a fő vélemény és a Souter által alkalmazott teszthez, majd röviden felsorolja azokat a tényeket, amelyek arra utalnak, hogy az indianai törvény aránytalan terhet jelent a szegényeknek, a fogyatékosoknak és az idős szavazóknak. Souterhez hasonlóan kiemeli a tömegközlekedési rendszer hiányát, illetve alulfejlettségét. Breyer hangsúlyozza azt is, hogy az igazolványhoz alapul szolgáló dokumentumok beszerzési költsége magasabb, mint egy korábbi legfelső bírósági ügyben megsemmisített szavazati adó mértéke. Álláspontja szerint az állam sehol nem támasztja alá, mi indokolja a szövetségi ajánlásban foglaltaknál és más államok gyakorlatánál szigorúbb feltételek alkalmazását Indianai tagállamban.

Mivel a fő véleményt jegyző Stevens bíró nyitva hagyja a további (elsősorban „*as applied*”) alkotmányossági vizsgálat lehetőségét, ezért elképzelhető, hogy a közeljövőben a bíróság visszatér a szavazóazonosítás ügyére.⁶ Mivel a többség nem adott helyt az alkotmányellenesség megállapítását kérő indítványoknak, a tagállamok minden jel szerint kapnak a lehetőségen, és Indianához hasonlóan szigorítják a szavazás feltételeit. Jelenleg az indianainál szigorúbb ellenőrző rendszer bevezetéséről vitáznak Missouriban. E javaslat támogatói még az ideai elnökválasztás előtt, a tagállami alkotmány módosításával szeretnék elérni, hogy a választói névjegyzék-

ben szereplő minden személy állampolgárságát ellenőrizték a szavazás előtt. Tizenkilenc másik tagállamban fontolgatnak hasonló lépéseket. Amennyiben Missouri tagállam választópolgárai az alkotmánymódosításról szóló népszavazáson elfogadják a javaslatot, akkor becslések szerint 240.000 választópolgár nem gyakorolhatja legfontosabb politikai alapjogát.⁷ E javaslat a fényképes igazolvány bemutatását előíró törvénynél még súlyosabb jogkorlátozást valósítana meg: olyanokat fosztana meg választójoguktól, akik amúgy jogosultak lennének szavazni, de nem vagy – például a népesség-nyilvántartás hibájából – csak nagy nehézségek árán tudnák állampolgárságuk meglétét bizonyítani. Arizonában, az egyetlen olyan tagállamban, ahol nem egyszerűen igazolványhoz, hanem az állampolgárság fennálltának bizonyításához kötik a szavazáson való részvételt, a korlátozó intézkedések bevezetése, 2004 óta 38.000 esetben utasították el a választói névjegyzékbe való felvételt.

Az alkotmányossági kérdés társadalompolitikai megértéséhez érdemes rámutatni arra, hogy a tervezett intézkedések a gyenge politikai érdekvényesítő képességgel rendelkező csoportokat, többek között a legális és „illegális” bevándorlókat érintik.⁸ A jog, legalábbis a hagyományos felfogás szerint, csak az „amúgy választójogosult” potenciális szavazókra lehet tekintettel. A döntések ezért egyik fokon sem említik az – egyesek szerint többnyire demokrata párti – „illegális” és legális bevándorlók tömegeit, akik talán sokkal nagyobb számban és teljes bizonyossággal veszítik el eddig meglévő „*de facto*” választójogukat, mint azok (öregék, betegek, szegények, hajléktalanok), akikről a perek formálisan szólnak. Ugyan nehezen képzelhető el, és talán nem is kívánatos, hogy egy bíróság kilépjen „az amúgy választójogosultak” diskurzusból, de látni kell, hogy a választójogosultságot újraszabályozó törvényeknek egyértelműen bevándorlóellenes felhangja is lehet.

MUNKAHELYI DISZKRIMINÁCIÓ

Az Amerikai Egyesült Államok Legfelső Bírósága május 27-én hozott döntést két munkaügyi diszkriminációval kapcsolatos ügyben.⁹ Az esetek nem kifejezetten alkotmányos kérdéseket érintenek, hanem különféle antidiszkriminációs törvények értelmezéséről van szó. Mindkét ügyben arra a jogkérdésre kel-

lett válaszolni, vajon meg lehet-e állapítani egy munkáltatói intézkedés jogellenességét azon az alapon, hogy a munkáltató egy diszkriminációs panasz nyomán megtorló intézkedést alkalmaz és szankcionálja a munkavállalót, akkor, ha az ügyben irányadó szabályozás kifejezetten nem szól a megtorlás tiltásáról.

A CBOS West Inc. kontra Humphries ügyben egy fekete alkalmazott azt állította, hogy azért mondtak fel neki, mert fekete, és mert korábban panaszt tett a munkáltatónál azért, mert egy másik fekete alkalmazottat faji hovatartozása miatt menesztettek a cégtől. Eljárási okokból nem volt helye a közvetlen diszkriminációval kapcsolatos kérelem vizsgálatának, viszont a közvetett, megtorló felmondás ügye, amely faji diszkriminációval függ össze, egészen a Legfelső Bíróságig eljutott.

HA A MEGTORLÁS NEM ESNE A DISZKRIMINÁCIÓ KÖRÉBE, AZ NYILVÁNVALÓAN GYENGÍTENÉ A DISZKRIMINÁCIÓ ELLENI VÉDELMEET, HISZEN KEVÉS MUNKAVÁLLALÓ NYÚJT BE DISZKRIMINÁCIÓS PANASZT, HA ATTÓL KELL TARTANIA, HOGY ANNAK KÖVETKEZTÉBEN ELVESZÍTI ÁLLÁSÁT.

A Gomez-Perez kontra Potter ügyben nem faji, hanem életkori diszkriminációval kapcsolatos panaszra következében mondtak fel a kérelmezőnek, egy negyvenöt éves postai alkalmazottnak. A vitás kérdés az volt, vajon a faji és életkor szerinti diszkriminációt tiltó szövetségi szabályozás tiltja-e a törvényhozó által szó szerint nem említett megtorlást.

Az 1866-os emberi jogi törvény nem rendelkezett egyértelműen arról, hogy a szerződések, így a munkaszerződések érvényesítésekor az egyenlő bánásmód követelménye kiterjed-e a munkaszerződésekkel összefüggő megtorló intézkedésekre. A többség mindkét ügyben úgy ítélte meg, hogy a precedensek fényében az is diszkriminációnak minősül, ha valakit azért bocsátanak el, mert diszkriminációs panaszt nyújtott be. A többség jórészt analógián alapuló érveléssel jutott erre a következtetésre, mivel más törvények hasonló szabályai esetén már korábban is így döntöttek. A különvéleményen lévők vagy egyszerűen azt kifogásolták, hogy a törvényszöveg nem említ megtorlást, és a bíróságnak szigorúan tartania kell magát a törvény betűjéhez, vagy pedig a precedenseket értelmezték úgy, hogy azok kizárják az analógia alkalmazását a szóban forgó törvényekre.

A döntések azért fontosak, mert sok esetben jóval könnyebb bizonyítani a megtorlást, mint az alapul fekvő diszkriminációt. Ráadásul ha a megtorlás nem esne a diszkrimináció körébe, az nyilvánvalóan gyengítené a diszkrimináció elleni védelmet, hiszen kevés munkavállaló nyújt be diszkriminációs panaszt, ha attól kell tartania, hogy annak következtében elveszíti állását.

Salát Orsolya

JEGYZETEK

1. *Crawford et al. v. Marion County Election Board et al.*, 128 S.Ct. 1610, 76 USLW 4242, 08 Cal. Daily Op. Serv. 4913, 21 Fla. L. Weekly Fed. S 198.
2. Egyes vélemények szerint Stevens azért vállalkozott a fő vélemény írására, hogy ily módon tartsa vissza Robertset és Kennedy-t a konzervatív trióhoz való csatlakozástól, hiszen egy esetleges 5:4-es döntés Scalia vezetésével ezt a törvényt (és hasonló jövőbeli törvényeket) szinte teljesen elzárta volna a további alkotmányossági próba elől.
3. *William Crawford et al. v. Marion County Election Board et al.*, 472 F.3d 949, 951.
4. *Burdick v. Takushi*, 504 U.S. 428, 433-34 (1992).
5. Scalia bíró nem mulasztja el Stevens bírót kritizálni azon az alapon, hogy az eddigi gyakorlatban az általa említett csoportok nem minősülnek olyan gyenge érdekérvényesítő képességgel rendelkező hátrányos helyzetű csoportoknak („suspect class”), amelyek érintettsége esetén a szigorú vizsgálat tesztje lenne alkalmazandó. Scalia érvelése azért nem koherens, mert nem vesz tudomást arról, hogy a szavazati jogot korlátozó ügyekre irányadó legfelső bírósági precedensek egyfajta mozgó mérce („sliding scale”) alkalmazását írják elő.
6. A Legfelső Bíróság gyakorlatilag szabadon dönt arról, érdemben tárgyal-e egy kérelmet vagy sem. Az érdemi tárgyaláshoz, a befogadhatóságról szóló ügynevezett *certiorari* döntéshez négy bíró szavazatára van szükség.
7. Ian URBINA: *Voter ID Battle Shifts to Proof of Citizenship*, New York Times, 12 May 2008; http://www.nytimes.com/2008/05/12/us/politics/12vote.html?_r=1&adxnnl=1&oref=slogin&adxnnlx=1211709853-zFTSBKbOc+923L6FEaDdKw.
8. Ezzel összefüggésben érdemes rámutatni arra az összefüggésre, amelyre a másodfokon eljáró, a jog gazdasági elemzését ítélkezési gyakorlatának középpontjába állító Richard A. Posner bíró hívta fel a figyelmet. A választójog gyakorlására természetesen ösztönözni kell, mivel sokan úgy gondolják, egy szavazaton „soha nem múlik semmi”, ezért a szavazati jog gyakorlásától könnyű bárkit eltéríteni. *William Crawford et al. v. Marion County Election Board et al.*, 472 F.3d 949, 951.
9. *Gomez-Perez v. Potter*, 553 U.S. ____ (2008), *CBOCS West, Inc. v. Humphries*, 553 U.S. ____ (2008).